

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อานันทมหิดล

ตราไว้ ณ วันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๔๕

เป็นปีที่ ๑๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สุภมัตถุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตกาล ๒๕๔๕ พรรษา
 ปัจจุบันนสมัช จันทรคตินิยม ศูนย์พัฒนศาสตร์ วิสาขมาส ศก
 บัณฑิต นวมิตถิ สตรีคติกาล พฤษภาคมมาส นวมสุรทิน ชีววาร
 โดยกาลบริจเฉท

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จออก ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม ท่ามกลางอุตม์สันนิบาต พระบรมวงศานุวงศ์และทูตานุทูตผู้แทนนานาประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เสนาบดีราชบริพาร • เจ้าเมืองบาทงกษพรังพร้อมกัน โดยอนุกรม

ทรง พระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก มหันทเดชนดิศกรามาธิบดี ฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชโองการให้ข้าราชการและประชาชนของพระองค์ ได้มีส่วนมีเสียงตามความเห็นดีเห็นชอบ ในการจรรโลงประเทศไทยไว้วัฒนาถาวรสืบไปในภายภาคหน้า จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นถาวรชั่วคราว พอให้สภาผู้แทนราษฎรและคณะกรรมการราษฎรได้จัดปฏิบัติงาน ดำเนิน ประศาสน์นโยบายให้เหมาะสมแก่ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลง ครั้นแล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สภาผู้แทนราษฎรปรึกษากันร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

จักรไทย เพื่อถือ เป็น หลักถาวร แห่ง รัฐประศาสน์ วิธีต่อไป
สภาผู้แทนราษฎร จึง ตั้งอนุกรรมการ คณะ หนึ่ง ประ กอบร่าง
รัฐธรรมนูญชน

เมื่ออนุกรรมการได้เรียบเรียงรัฐธรรมนูญฉบับถาวรสนอง
พระเดช พระคุณสำเร็จ ลงด้วยดี นี้ เสนอ สภาผู้แทนราษฎร
และสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาปรินิจฉัยลงมติแล้ว จึงทุก
เกล้าทุกกระหม่อมถวายคำปรึกษา เมื่อทรงพระราชวินิจฉัย
ดีถ้วนทั่วกระบวนความแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการดำรัส
เหนือเกล้าเหนือกระหม่อมสั่งให้ตรา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยประกาศใช้แต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕
เป็นต้นมา

ต่อมา นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ในขณะนั้น ได้ปรารภกับ นายควง อภัยวงศ์
นายกรัฐมนตรีว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้
พระมหากษัตริย์ได้พระราชทานแก่ชนชาวไทยมาแต่เป็นปีที่
๑๔ ถึงแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี รัฐธรรมนูญ
เป็นหลักนั้นจะได้บังเกิดความเจริญให้เกิดแก่ประเทศชาติ นับเป็น

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

ขอเนกราชการ ทั้งประชาชนก็ได้ทราบซึ่งถึงคุณประโยชน์
 ของการปกครองระบอบนี้เป็นอย่างดีแล้วที่จริง แต่เหตุการณ์
 บ้านเมืองก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ถึงเวลาแล้วที่
 ควรจะได้เลิกบทพระธรรมนูญที่มีอยู่ในรัฐธรรมนูญนั้น และ
 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 นายกรัฐมนตรีจึงนำความนี้ปรึกษาหารือกับสมาชิกสภาผู้
 แทนราษฎรประเภทที่ ๒ พร้อมกับคณะผู้ก่อการขอพระราชทาน
 รัฐธรรมนูญ เมื่อได้ปรึกษาหารือของกันแล้ว รัฐบาลคณะนายคว
 ธิยวงศ์ จึงเสนอญัตติต่อสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑๕
 กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๗๕ ขอให้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญ
 คณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาและศึกษาตรวจสอบว่า รัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทยนี้ สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข
 เพิ่มเติมอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้าน
 เมืองและเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นผล
 สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สภาผู้แทนราษฎรจึงตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง
 เพื่อพิจารณาและศึกษาตรวจสอบรัฐธรรมนูญตามคำเสนอข้างค
 น กรรมาธิการคณะนี้ได้ทำการทดลองสมัยของรัฐบาลคณะ

ตอนที่ ๓๐ ตอนที่ ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๓๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

นายคอง อภัยวงศ์ คณะนายทวิ มุณฑลเทศ และคณะ
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช

ต่อมารัฐบาลคณะหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ได้ตั้ง
กรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อรวบรวมความเห็นและเริ่มเรื่อง
บทบัญญัติขึ้นเป็นร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อกรรมการคณะนี้ทำสำเร็จ
เรียบร้อยแล้ว คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแก้ไขอีกชั้นหนึ่ง
แล้วนำเสนอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ผู้สำเร็จราชการ
แทนพระองค์ได้ประชุมปรึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ประเภทที่ ๒ และคณะผู้ก่อการขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ
ที่ประชุมได้ตั้งกรรมการขึ้นพิจารณา เมื่อกรรมการได้ตรวจ
พิจารณาแก้ไขแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ จึง
ได้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทยต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาตง
มติรับหลักการแล้ว จึงตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง

บัดนี้คณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรได้
พิจารณาและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งร่างรัฐธรรมนูญ
สำเร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทน

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ราษฎรได้พิจารณาเป็นการสำเร็จบริบูรณ์ จึงได้ทูลเกล้าทูล
กระหม่อมถวาย เมื่อทรงพระราชวิจารณ์ถ้วนทั่วกระบวน
ความแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า ประชากรของพระองค์
ประกอบด้วยภูมิปรีชาในรัฐาภิบาลนโยบายสามารถจรจรไกล
ประเทศชาติของตนในอันที่จะก้าวหน้าไปสู่สากลอารยธรรม
แห่งโลกได้โดยสวัสดิ์

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม
โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ให้ตรา
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ ประสทธิ
ประสาทประกาศให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช
๒๔๘๘ เป็นต้นไป และให้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ได้แก้ไข
เพิ่มเติมแทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พุทธ
ศักราช ๒๔๘๒ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะ
กาล พุทธศักราช ๒๔๘๓ และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่า
ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕

ขอให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ จงเป็นหลักที่
สถาพรสถิตประดิษฐานสมรรถภาพอันประเสริฐ เป็นบ่อเกิด

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๕๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

ความผาสุกสันติคุณวิบุลยวาทิแก่อาณาประชาราชนครอศจำเนียร
กาลประวัติ นำประเทศไทยให้บรรลุสรรพพัฒนาชัยมงคล
อเนกคุณผลสกลเกียรติยศมโหฬาร ขอให้อาณาประชาราษฎร
จงมีความศรัทธาสมานสไมสรในสำนักศิรธรรมเป็นเอกฉันท
ในอันที่จะปฏิบัติตาม และรักษาไว้ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราช
อาณาจักรไทยนี้ ให้ยืนยงคงอยู่คู่กับไทยรัฐราชสีมา ความ
เท่ากัลปาวสานสมดังพระบรมราชประณิธานทุกประการเทอญ

ตอนที่ ๓๖ เริ่ม ๖๓ ราชบัณฑิตยสถาน ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๙๘

บททั่วไป

มาตรา ๑ ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียว
จะแบ่งแยกไม่ได้

ประมุขชาวไทยไม่ว่าแห่งกำเนิดหรือศาสนาใด ย่อม
อยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอ

มาตรา ๒ อำนาจอธิปไตยย่อมมาจากปวงชนชาวไทย
พระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นแต่โดยบท
บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

หมวด ๑

พระมหากษัตริย์

มาตรา ๓ องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็น
ที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้

มาตรา ๔ พระมหากษัตริย์ต้องทรงเป็นพุทธมามกะ และ
ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก

มาตรา ๕ พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๖ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติทาง
รัฐสภา

มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจบริหารทาง
คณะรัฐมนตรี

มาตรา ๘ พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจตุลาการทางศาล

มาตรา ๙ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎ
มณเฑียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช
๒๔๖๑ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๐ ในเมื่อพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ใน
ราชอาณาจักร หรือด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งจะทรงบริหารพระราช
การไม่ได้ จะได้ทรงตั้งบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเป็น
คณะขึ้นให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ด้วยความเห็น
ชอบของรัฐสภา ถ้าหากพระมหากษัตริย์มีอำนาจตั้งหรือ
ไม่สามารถจะทรงตั้งได้ ให้รัฐสภาปรึกษากันถึงขั้น และ
ในระหว่างที่รัฐสภายังมิได้ตั้งผู้ใด ให้สมาชิกวุฒิสภาผู้มี
อายุสูงสุดสามคน ประกอบด้วยผู้สำเร็จราชการแทน
พระองค์ขึ้นชั่วคราว

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๕๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ราษฎรมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และมิได้มี
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตั้งไว้ตามความในมาตรา ๑๐
ให้สมาชิกวุฒิสภาที่มีอายุสูงสุดสามคนประกอบเป็นคณะผู้
สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราว

หมวด ๒

สิทธิและหน้าที่ของชนชาวไทย

มาตรา ๑๒ บุคคลย่อมมีฐานะเสมอกันตามกฎหมาย
ฐานันดรศักดิ์โดยกำเนิดก็ดี โดยแต่งตั้งก็ดี หรือโดยประการ
อื่นใดก็ดี ไม่กระทำให้เกิดเอกลีหรืออย่างใดเลย

มาตรา ๑๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือศาสนา
หรือลัทธิอย่างใด ๆ และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรม
ตามความเชื่อของตนเอง เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพล
เมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
ของประชาชน

มาตรา ๑๔ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในร่างกาย
เคหสถาน ทรัพย์สิน การพูด การเขียน การพิมพ์ การ

ตอนที่ ๒๕ เล่ม ๕๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

โฆษณา การศึกษาอบรมประชาชนนิตยสารและกระดาษพิมพ์
การตั้งคณะกรรมการเมือง การเข้าพิทักษ์ภายใต้บังคับแห่ง
ชกกฎหมาย

มาตรา ๑๕ บุคคลที่มีหน้าที่เห็นแก่หรือรวบรัดทุกข
ภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๑๖ บุคคลมีหน้าที่การประพฤติดีและมี
หน้าที่ป้องกันประเทศ ช่วยเหลือราชการโดยทางเสียภาษี
และอื่น ๆ ภายในเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

หมวด ๓

อำนาจนิติบัญญัติ

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๑๗ รัฐสภาประกอบด้วยบุคคลซึ่งแต่ละสภาผู้แทน
ไม่ว่าจะประชุมแยกกันหรือร่วมกัน

มาตรา ๑๘ ร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนราษฎรเป็น
กฎหมายได้แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๖๖ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

มาตรา ๑๘ การตราพระราชบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมายให้มีผลใช้บังคับเป็นการลงโทษบุคคลในทางอาญานั้น จอกระทำมิได้

มาตรา ๒๐ ร่างพระราชบัญญัติซึ่งรัฐสภาได้ทำขึ้นเสร็จแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

มาตรา ๒๑ ถ้าพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น จะได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภาภายในหนึ่งเดือน นับแต่วันที่นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ก็คือ หรือมิได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภาภายในหนึ่งเดือนนั้นก็ดี รัฐสภาจะต้องปรึกษากันใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติยืนยันตามเดิม ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานลงภายในสิบห้าวันแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๑ พฤษภาคม ๒๔๗๘

มาตรา ๒๒ ร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายจะเสนอมาจาก
คณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนก็ได้

มาตรา ๒๓ บุคคลใดจะเป็นสมาชิกพฤฒสภาและสภา
ผู้แทนในขณะเดียวกันไม่ได้

ส่วนที่ ๒

พฤฒสภา

มาตรา ๒๔ พฤฒสภาประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรเลือก
ซึ่งมีจำนวนแปดสิบคน

สมาชิกพฤฒสภาต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ
การเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา ให้ใช้วิธีลงคะแนนออก
เสียงโดยทางอ้อม และลับ

มาตรา ๒๕ คุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ที่เลือก
ผู้เลือกตั้งทั้งหมดทั้งและวิธีการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามกฎหมาย
ที่ตราว่าเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
อย่างน้อยจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ และมีวิ
ษณะไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี
หรือเคยดำรงตำแหน่งทางราชการมาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าหน้ากอง

ตอนที่ ๑๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

หรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนหรือสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว

มาตรา ๒๖ สมาชิกภาพแห่งพฤฒสภา มีกำหนดเวลา
คราวละห้าปี ฉะนั้นในวาระเริ่มแรกเมื่อครบกำหนดสามปี
ให้มีการเปลี่ยนสมาชิกหนึ่งโดยวิธีจับสลาก แต่ผู้ที่ออก
ไปมีสิทธิได้รับเลือกตั้งกลับมาอีก

ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราว
ออกตามวาระ ให้รัฐสภาเลือกตั้งบุคคลที่มีคุณสมบัติตามความใน
มาตรา ๒๕ เข้าเป็นสมาชิกแทนตามวิธีการที่กำหนดใน
กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา สมาชิกที่เข้า
มาแทนนั้นย่อมอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้
ซึ่งคนแทน

มาตรา ๒๗ สมาชิกภาพแห่งพฤฒสภาสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

ตอนที่ ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติฉบับที่ ๑๐ พุทธศักราช ๒๕๓๖

(๕) ขาดคุณสมบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยการ
เลือกตั้งสมาชิกพรรคสภา

มาตรา ๒๘ ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎร การประชุม
พรรคสภานั้น จะกระทำมิได้

ส่วนที่ ๓

สภาผู้แทน

มาตรา ๒๙ สภาผู้แทนประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎร
เลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

สมาชิกสภาผู้แทนต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ให้ใช้วิธีลงคะแนนออก
เสียงโดยตรงและลับ

มาตรา ๓๐ คุณสมบัติของผู้เลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือก
คือ อื่นทั้งหมัดเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งและจำนวนสมาชิก
ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

มาตรา ๓๑ อายุของสภาผู้แทนมีกำหนดเวลาคราวละ

สี่ปี

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ถ้าตำแหน่งสมาชิกว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึง
คราวออกตามอายุของสภาหรือยุบสภา ให้เลือกตั้งสมาชิก
ขึ้นแทนภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน เว้นแต่อายุของสภาจะ
เหลือไม่ถึงหกเดือน สมาชิกที่เข้ามาแทนนั้นย่อมอยู่ใน
ตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๒ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่
จะยุบสภาผู้แทน เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกใหม่ ใน
พระราชกฤษฎีกาให้ยุบสภา ต้องมีกำหนดเวลาให้เลือกตั้ง
สมาชิกใหม่ภายในเก้าสิบวัน

การยุบสภาผู้แทนจะทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์
เดียวกัน

มาตรา ๓๓ สมาชิกภาพแห่งสภาผู้แทนสิ้นสุดลง เมื่อ

- (๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาหรือยุบสภา
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) ขาดคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ตอนที่ ๓๐ เกม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๓๔ สมาชิกสภาผู้แทนผู้แทนสิทธิเสนอญัตติขอเปิด
อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายตัวหรือทั้งคณะ
ได้ โดยมีสมาชิกรับรองไปมากกว่าสี่สิบคน การลงมติใน
กรณีเช่นนี้มีให้กระทำในวันเดียวกันกับวันที่ปรึกษา

ตอนที่ ๔

บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง

มาตรา ๓๕ ก่อนเข้ามหนี่ที่ สมาชิกพฤฒสภาและ
สภาผู้แทนต้องปฏิบัติภายในประชุมแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก
ว่า จะรักษาไว้และปฏิบัติหน้าที่รัฐสมณคุณ

มาตรา ๓๖ สมาชิกพฤฒสภาและสภาผู้แทน ย่อมเป็น
ผู้แทนปวงชนชาวไทย ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบ
หมายใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดย
บริสุทธิ์ใจ เพื่อประโยชน์โดยรวมของปวงชนชาวไทย

มาตรา ๓๗ พระมหากษัตริย์ทรงตั้งสมาชิกพฤฒสภาและ
สมาชิกสภาผู้แทนตามมติของสภานั้น ๆ ให้เป็นประธานแห่ง
สภาคนหนี่ เป็นรองประธานคนหนี่หรือหลายคนก็ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

มาตรา ๓๗ ประธานพฤฒสภาและประธานสภาผู้แทน
มีหน้าที่ดำเนินกิจการ ของสภานั้น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบ
รองประธานมีหน้าที่กระทำการแทนประธานในเมื่อประธาน
ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้

มาตรา ๓๘ ในเมื่อประธานและรองประธานพฤฒสภา
หรือสภาผู้แทนไม่อยู่ในที่ประชุม ให้สมาชิกของสภานั้น ๆ
เลือกตั้งกันเองขึ้นเป็นประธานในคราวประชมนั้น

มาตรา ๔๐ การประชุมของพฤฒสภาก็ดี หรือของ
สภาผู้แทนก็ดี ทุกคราวต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่ต่ำกว่าหนึ่งใน
สามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุมได้

มาตรา ๔๑ การลงมติวันจัดข้อปรึกษานั้น ให้ถือเอา
เสียงข้างมากเป็นประมาท เว้นไว้แต่เรื่องซึ่งมีบทบัญญัติไว้
เป็นพิเศษในรัฐธรรมนูญนี้

สมาชิกคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามี
จำนวนเสียงลงคะแนนเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออก
เสียงเพิ่มขึ้นได้อีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๔๒ ในที่ประชุมแห่งสภา สมาชิกผู้ใดจะกล่าว
ถ้อยคำใด ๆ ในทางแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็น
หรือออกเสียงลงคะแนน ย่อมเป็นเอกสิทธิ์อันเด็ดขาด ผู้
ใดจะนำไปเป็นเหตุฟ้องร้องว่ากล่าวสมาชิกผู้นั้นในทางใด ๆ
มิได้

เอกสิทธิ์นี้คุ้มครองไปถึงผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการ
ประชุมโดยคำสั่งของสภาและคุ้มครองไปถึงบุคคลที่สภาเชิญ
มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นในที่ประชุมด้วย

มาตรา ๔๓ สมัยประชุมของทุกสภาและของสภาผู้แทน
ย่อมเริ่มต้นและสิ้นสุดลงพร้อมกัน

มาตรา ๔๔ ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของสภาทั้ง
สอง สมัยหนึ่งหรือหลายสมัยแต่แต่สภาผู้แทนจะกำหนด
การประชุมครั้งแรกต้องกำหนดให้สมาชิกได้มาประชุมภายใน
สามสิบวัน นับแต่วันเลือกตั้ง วันเริ่มสมัยประชุมสามัญประจำ
ปีให้สภาผู้แทนเป็นผู้กำหนด

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๕ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

มาตรา ๑๕ สมัชชประกอบด้วย ๗ สมัชชหนึ่ง ๆ มีกำหนดเวลา
เก้าสิบวัน แต่พระมหากษัตริย์จะโปรดเกล้าฯ ให้ขยายเวลา
ออกไปก็ได้

อนึ่ง ในระหว่างเวลาเก้าสิบ วันนั้น จะโปรดเกล้าฯ ให้
ปิดประชุมก็ได้

มาตรา ๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงเรียกประชุมพฤฒสภา
และสภาผู้แทนตามสมัชชประชุม ทรงเปิดและปิดประชุม

พิธีเปิดประชุมจะทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมา
ทรงตำหนักจะโปรดเกล้าฯ ให้รับเสด็จบาทที่บรรลุนิติภาวะแล้ว
หรือผู้ใดคนหนึ่งกระทำพิธีแทนพระองค์ก็ได้

มาตรา ๑๗ เมื่อเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน
พระมหากษัตริย์จะทรงเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาทั้งสอง
ก็ได้

มาตรา ๑๘ สมาชิกพฤฒสภาและสภาผู้แทนทั้งสองสภา
หรือสมาชิกของแต่ละสภา มีจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสาม
ของจำนวนสมาชิกของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

นำความกราบบังคมทูลขอให้ทรงเรียกประชุมวิสามัญแห่งสภาทั้งสองได้

คำร้องขอดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าเป็นของสมาชิกแห่งสภาใด ก็ให้ยื่นต่อประธานแห่งสภานั้น ถ้าเป็นของสมาชิกทั้งสองสภา ก็ให้ยื่นต่อประธานแห่งสภาที่มีสมาชิกเข้าชื่อมีจำนวนมากกว่า ถ้ามีจำนวนเท่ากัน ก็ให้ยื่นต่อประธานพฤฒสภา

ให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องขอนำความกราบบังคมทูลและรับสนองพระบรมราชโองการ

มาตรา ๑๕ ในระหว่างสมัยประชุม ผู้ใดจะฟ้องสมาชิกพฤฒสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนในทางอาญา ศาลจะต้องได้รับอนุญาตจากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกก่อนจึงพิจารณาได้ แต่การพิจารณาคดีนั้น ต้องมิให้เป็นการขัดขวางต่อการที่สมาชิกผู้นั้นจะมาเข้าประชุม

การพิจารณาคดีที่ศาลได้กระทำไปก่อนมีคำอ้างว่า จำเลยเป็นสมาชิกของสภาใดสภาหนึ่งนั้น ย่อมเป็นอันใช้ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๕๐ ในระหว่างสมัยประชุม ห้ามมิให้จับหรือ
หมายเรียกตัวสมาชิกพฤฒสภา หรือสมาชิกสภาผู้แทนไป
กักขัง เว้นไว้แต่จับในขณะกระทำผิด แต่ต้องรับรายงาน
ไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก ประธานแห่งสภา
นั้นอาจสั่งปล่อยผู้ถูกจับให้พ้นจากการกักขังได้

มาตรา ๕๑ ถ้าสมาชิกพฤฒสภาหรือสภาผู้แทนถูกกักขัง
ในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาอยู่ก่อนสมัยประชุม เมื่อ
ถึงสมัยประชุม พนักงานสอบสวนหรือศาลแล้วแต่กรณีจะ
ต้องสั่งปล่อย ถ้าหากสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้ร้องขอ

คำสั่งปล่อยตามความในวรรคก่อนให้มีผลบังคับตั้งแต่
วันสั่งปล่อย จนถึงวันสุดท้ายแห่งสมัยประชุม

มาตรา ๕๒ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนก่อน
เมื่อสภาผู้แทนได้พิจารณาลงมติให้ใช้ได้แล้ว ให้นำเสนอ
ต่อพฤฒสภา ถ้าพฤฒสภาพิจารณาลงมติเห็นชอบด้วยโดย
ไม่แก้ไขแล้ว ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

ถ้าหากพฤฒสภาลงมติไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้ส่งร่างพระ
ราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาให้สภาผู้แทนพิจารณาใหม่ ถ้าสภา

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

ผู้แทนลงมติเห็นชอบตามพฤษภาแล้วก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าพฤษภาลงมติให้แก้ไขเพิ่มเติม ก็ให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับคืนมาให้สภาผู้แทนพิจารณาใหม่ ถ้าสภาผู้แทนลงมติเห็นชอบตามที่พฤษภาแก้ไขเพิ่มเติมมา ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

ถ้าหากสภาผู้แทนลงมติยืนยันตามเดิมในร่างพระราชบัญญัติที่ส่งกลับคืนมาตามความในวรรคสอง หรือวรรคสาม ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามความในมาตรา ๒๐

มาตรา ๕๓ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินนั้น จะเสนอได้โดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยสมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีรับรอง

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินนั้น หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อความต่อไปนี้ทั้งหมด หรือแต่ข้อใดข้อหนึ่ง กล่าวคือ การตั้งขึ้นหรือยกเลิก หรือลด หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอัน

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

เกี่ยวกับการขายหรืออากร หรือว่าด้วยเงินตรา การจัดสรร
รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการกู้เงิน หรือการ
ประกัน หรือการใช้เงินกู้

ในกรณีเป็นที่สงสัย ให้เป็นอำนาจของประธานแห่งสภา
ผู้แทนที่จะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใด เป็นร่างพระราช
บัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินหรือไม่

มาตรา ๘๔ ร่างพระราชบัญญัติที่สภาผู้แทนได้ลงมติให้
ใช้ได้ และได้เสนอไปยังวุฒิสภานั้น วุฒิสภาจะต้อง
พิจารณาและลงมติกายในกำหนดสามสัปดาห์ แต่ถ้าร่าง
พระราชบัญญัตินั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน
วุฒิสภาจะต้องพิจารณาและลงมติกายในกำหนดสิบห้าวัน

กำหนดวันดังกล่าวในวรรคก่อน ให้หมายถึงวันในสมัย
ประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นได้มาถึง
วุฒิสภา

ถ้าวุฒิสภาไม่ได้พิจารณาลงมติในร่างพระราชบัญญัติ
ที่สภาผู้แทนส่งมาภายในกำหนดเวลาที่กล่าวในวรรคแรก ก็
ให้ถือว่าวุฒิสภาได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖ ตราราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

มาตรา ๕๕ งบประมาณแผ่นดินประจำปี ต้องตราขึ้น
เป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติออกไม่ทันปีใหม่ ให้
ใช้พระราชบัญญัติปีก่อนนั้นไปพลาง

มาตรา ๕๖ พุฒิสภาและสภาผู้แทน มีอำนาจควบคุม
ราชการแผ่นดิน โดยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๗ ในที่ประชุมของวุฒิสภาหรือสภาผู้แทน
สมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในข้อความใด ๆ อัน
เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่
ตอบ เมื่อเห็นว่าข้อความนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยว
กับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

มาตรา ๕๘ การประชุมของวุฒิสภาและสภาผู้แทน
ย่อมเป็นการเปิดเผยตามลักษณะที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของ
แต่ละสภา แต่ถ้าหากคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกของแต่ละ
สภาไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าคนร้องขอ ก็ให้ประชุมลับ

มาตรา ๕๙ พุฒิสภาและสภาผู้แทนมีอำนาจเลือก
สมาชิกในสภาตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญ และมีอำนาจ
เลือกบุคคลที่เป็นสมาชิกหรือมิได้เป็นสมาชิกในสภาก็ตาม

ตอนที่ ๓๐ ตอนที่ ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘

เป็นคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อกระทำกิจการหรือพิจารณา
สอบสวนข้อความใด ๆ อันอยู่ในวงงานของสภา แล้ว
รายงานต่อสภา คณะกรรมการที่กล่าวนี้ ย่อมมีอำนาจ
เรียกบุคคลใด ๆ มาชี้แจงแสดงความเห็นในกิจการที่กระทำ
หรือพิจารณาอยู่นั้นได้

เจตสิทธิบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒ นั้น ให้คุ้มครองถึง
บุคคลผู้กระทำหน้าที่ตามมาตรานี้ด้วย

มาตรา ๖๐ การประชุมคณะกรรมการตามมาตรา ๕๘
นั้น ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนจึงเป็น
องค์ประชุมได้

มาตรา ๖๑ พุทธสภาและสภาผู้แทนมีอำนาจตั้งข้อบังคับ
การประชุมและการปรึกษาของสภาเพื่อดำเนินการตามบท
บัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนที่ ๕

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

มาตรา ๖๒ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

(๑) การให้ความเห็นชอบในการตั้งราชสมัญญิตาม
ความในมาตรา ๕

(๒) การตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามความ
ในมาตรา ๑๐

(๓) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติกันใหม่ตามความ
ในมาตรา ๒๑

(๔) การเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภาตามความใน
มาตรา ๒๖

(๕) พักเปิดประชุมรัฐสภาตามความในมาตรา ๔๖

(๖) การลงมติความไว้วางใจในคณะรัฐมนตรีตามความ
ในมาตรา ๖๘

(๗) การให้ความยินยอมในการประกาศสงคราม
ตามความในมาตรา ๗๕

(๘) การให้ความเห็นชอบแก่หนังสือสัญญาตาม
ความในมาตรา ๗๖

(๙) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามความใน
มาตรา ๘๕

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

(๑๐) การตีความในรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๘๖

(๑๑) การแต่งตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามความในมาตรา ๘๘

มาตรา ๖๓ ให้ประชาชนพฤฒสภา เป็นประชาชน ของที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา และให้ประชาชนสภาผู้แทนเป็นรองประชาชน

มาตรา ๖๔ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของพฤฒสภาโดยอัตโนมัติ

มาตรา ๖๕ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้โดยอัตโนมัติ

หมวด ๔

อำนาจบริหาร

มาตรา ๖๖ พระมหากษัตริย์ทรงตั้งรัฐมนตรี ชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรีอีกอย่างน้อยสี่คน อย่างมากที่สุดสิบแปดคน

ในการตั้งนายกรัฐมนตรี ประธานพฤฒสภาและประชาชนสภาผู้แทนเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

รัฐมนตรีต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ

มาตรา ๖๑ ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา ๖๔ รัฐมนตรีผู้มีได้เป็นสมาชิก ส่อมมีสิทธิไปประชุมและแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในพฤษสภาสภาผู้แทน หรือในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

เอกสิทธิที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๒ นั้น ให้นำมาใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๖๕ ในการดำเนินนโยบายบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องได้รับความไว้วางใจของรัฐสภา

รัฐมนตรีผู้ได้รับแต่งตั้งให้ว่าการกระทรวง ต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนต่อรัฐสภาในทางรัฐธรรมนูญ และรัฐมนตรีทุกคนจะได้รับการแต่งตั้งให้ว่าการกระทรวงหรือไม่ก็ตาม ต้องรับผิดชอบร่วมกันในนโยบายทั่วไปของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๖๖ รัฐมนตรีทั้งคณะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อสภาผู้แทนลงมติไม่ไว้วางใจในคณะตามมาตรา ๓๔ หรือรัฐสภา

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ไม่ให้ความไว้วางใจตามมาตรา ๖๘ หรือ เมื่อสภาพแทนชุดที่มี
ส่วนให้ความไว้วางใจแก่คณะรัฐมนตรีในขณะที่เข้ารับหน้าที่นั้น
สิ้นสุดลง ในกรณีดังกล่าวนี้และในกรณีที่ คณะรัฐมนตรี
ลาออกจากตำแหน่งเอง คณะรัฐมนตรีที่ออกนั้นต้องอยู่ใน
ตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะได้ตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่

มาตรา ๗๑ ความเป็นรัฐมนตรีจะสิ้นสุดลงเฉพาะตัว โดย

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติตามความในมาตรา ๒๗ (๔)
มาตรา ๓๓ (๔)
- (๔) สภาพผู้แทนลงมติไม่ไว้วางใจ

มาตรา ๗๒ ในเหตุฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอัน
จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะ หรือ บำรุงมรดกภัยพิบัติ
สาธารณะ และจะเรียกประชุมรัฐสภาให้ทันทั่วทั้งที่ได้กีด
หรือเมื่อกรณีเช่นว่านี้เกิดขึ้นในระหว่างสภาพผู้แทนถูกยุบก็ได้
พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่น
พระราชบัญญัติก็ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

ในการประชุมรัฐสภาในคราวต่อไป ให้มีพระราชกำหนด
นั้นเสนอต่อรัฐสภา ถ้ารัฐสภาอนุมัติแล้ว พระราชกำหนด
นั้นก็จะเป็นพระราชบัญญัติต่อไป ถ้ารัฐสภาไม่อนุมัติ พระราช
กำหนดนั้นก็เป็นอันตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงกิจการที่ได้
เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

คำอนุมัติและไม่อนุมัติให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ

มาตรา ๑๓ ในระหว่างสมัยประชุม ถ้าคณะรัฐมนตรี
เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวด้วยการภาษีอากร หรือเงิน
ตราฉบับใด จะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและลับเพื่อ
รักษาประโยชน์ของแผ่นดิน จะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์
เพื่อทรงตราเป็นพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังพระราช
บัญญัติก็ได้

พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามความในวรรคก่อน จะ
ต้องนำเสนอมต่อรัฐสภาภายใน สองวันนับแต่วันประกาศใช้
และให้นำความในวรรคสองและวรรคสาม แห่งมาตรา ๑๒
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘

มาตรา ๑๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศให้ใช้กฎอัยการศึกตามหลักเกณฑ์และวิธีกำหนดกฎหมายว่าด้วยกฎอัยการศึก

มาตรา ๑๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความยินยอมของรัฐสภาแล้ว

มติให้ความยินยอมของรัฐสภา ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

มาตรา ๑๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการทำหนังสือสัญญาสันติภาพสงบศึก และทำหนังสือสัญญาอื่นกับนานาประเทศ

หนังสือสัญญาใดมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของไทยหรือจะตั้งออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามสัญญา ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มาตรา ๑๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๘๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกาโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย

มาตรา ๘๘ ภายใต้มงคัมแห่งมาตรา ๘๘ และมาตรา ๖๖ บทกฎหมาย พระราชหัตถเลขาและพระบรมราชโองการโดยอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีคนหนึ่งลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบ

หมวด ๕

อำนาจตุลาการ

มาตรา ๘๐ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลโดยจะเพาะ ซึ่งจะต้องดำเนินตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

มาตรา ๘๑ บรรดาศาลทั้งหลายจักตั้งขึ้นได้แต่โดยพระราชบัญญัติ

มาตรา ๘๒ การตั้งศาลขึ้นใหม่ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยจะเพาะแทนศาลธรรมดาที่มีตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้นๆ จะกระทำมิได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๘๓ ผู้พิพากษาช่วยมืออิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา ๘๔ การแต่งตั้ง การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การย้าย และการถอดถอนผู้พิพากษา จะต้องได้รับความเห็นชอบของ คณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

หมวด ๖

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๘๕ รัฐธรรมนูญนี้จะแก้ไขเพิ่มเติมได้แต่โดยเงื่อนไขต่อไปนี้

(๑) ผู้ตัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

(๒) ผู้ตัดข้อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนี้ให้รัฐสภาพิจารณาร่วมกันเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งนั้นรับหลักการให้ใช้วิธีเรียกชื่อและต้องมีเสียงเห็นชอบด้วย

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

ในการแก้ไขเพิ่มเติมนี้ ไม่ต่ำกว่าสองในสามแห่ง จำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

(๑) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สอง
ชั้นพิจารณาเรื่องลำดับมาตรา ซึ่งมีคำเสนอแก้ไขแปรญัตติ
หรือซึ่งมีการแก้ไขโดยคณะกรรมการ ให้ถือเอาเสียงข้าง
มากเป็นประมาณ

(๕) เมื่อการพิจารณาวาระที่สองเสร็จสิ้น
แล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดแล้วต้องนำเสนอ
รัฐสภา เพื่อพิจารณาในวาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม
ชั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและต้องมีเสียงเห็นชอบด้วยใน
การที่จะให้ออกใช้เป็นกฎหมาย ไม่ต่ำกว่าสองในสามแห่ง
จำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

(๗) เมื่อการออกเสียงลงมติได้เป็นไปตาม
ที่กล่าวข้างบนนี้แล้ว จึงให้ดำเนินการต่อไปตามความใน
มาตรา ๒๐

ฉบับที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

หมวด ๗

บทสุดท้าย

มาตรา ๘๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๘๘ รัฐสภาทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มติในการตีความแห่งรัฐธรรมนูญนี้ต้องมีเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งจำนวนสมาชิกทั้งสองสภา

มาตรา ๘๗ บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีข้อความแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

มาตรา ๘๘ ในการที่ศาลจะใช้บทกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นว่าบทกฎหมายนั้น ต้องด้วย บทบัญญัติมาตรา ๘๗ ก็ให้ศาลระงับการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นไว้ชั่วคราวแล้วให้รายงานความเห็น เช่นว่านั้น ตามทางการไปยัง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย เมื่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้แจ้งให้ศาลทราบ

คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ถือเป็นเด็ดขาด และให้ศาลปฏิบัติตามนั้น

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๕

มาตรา ๔๘ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญประกอบด้วยบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐสภาแต่งตั้งขึ้นเป็นประธานตุลาการคนหนึ่ง และตุลาการอีกสี่สิบสี่คน

ให้มีการแต่งตั้งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญใหม่ทุกครั้งเมื่อได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน เพราะเหตุที่สภาผู้แทนหมดอายุ หรือถูกยุบ

วิธีพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๐ ในวาระเริ่มแรก พุทธสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่ง องค์การเลือกตั้งสมาชิกพุทธสภา เป็นผู้เลือกตั้งภายในกำหนดสัปดาห์นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญ

องค์การเลือกตั้งสมาชิกพุทธสภาประกอบด้วยผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในวันสุดท้ายก่อนใช้รัฐธรรมนูญ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

(ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๔๗๕ โดยยกเว้นข้อห้ามตาม
มาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธ
ศักราช ๒๔๗๕ แต่อย่างน้อยผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องไม่เป็น
ข้าราชการประจำ มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี และมีวิद्याฐานะ
ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่ต่ำกว่าห้าปี หรือ
เคยดำรงตำแหน่งทางราชการมาแล้วไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือ
เทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว

ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองต่อ
เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภาภายในสิบสองวัน
นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้

วิธีการเลือกตั้งให้องค์การเลือกตั้งสมาชิกพฤฒสภา
กำหนดขึ้น

มาตรา ๕๑ ในวาระเริ่มแรก สภาผู้แทนประกอบด้วย
สมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้ง ตามพระราชกฤษฎีกา ดำเนินการ
เลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๗๘ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม
พุทธศักราช ๒๔๗๘ และให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนเพิ่มจำนวนขึ้นอีกโดยถือเกณฑ์จำนวนราษฎรหนึ่งแสน

พระราชกฤษฎีกา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

คนที่อยู่ในเขตจังหวัดใดคนหนึ่งคน ถ้าในเขตจังหวัดใดมีจำนวน
ราษฎรในเขตจังหวัดนั้นมากกว่าในเขตจังหวัดอื่นใดหนึ่ง
จังหวัดในเขตจังหวัดนั้นให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นอีก
หนึ่งคนในเขตจังหวัดนั้นราษฎรทุกหนึ่งแสนคน เศษของหนึ่งแสน
ถ้าเกินครึ่งให้เพิ่มเป็นหนึ่งแสน

ถ้าในเขตจังหวัดใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนในเขตจังหวัด
หนึ่งจังหวัดน้อยกว่าในเขตจังหวัดอื่นใดในเขตจังหวัดใดจะมีจำนวน
สมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นจากจำนวนที่ได้มีการเลือกตั้งตาม
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช
๒๔๘๔ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๘๔ แล้ว ก็
ให้เพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น

ถ้าในเขตจังหวัดใดมีเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่ง ๆ ซึ่งมีจำนวน
ราษฎรในเขตจังหวัดนั้นเกินกว่าหนึ่งคน ให้มีจำนวนราษฎร
ใกล้เคียงกันเขตเลือกตั้งได้

ในเมื่อพระราชกฤษฎีกาเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกทั้งหลัก
เกณฑ์การเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการ
เลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) ข

ตอนที่ ๕๐ เริ่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๗๘

ศก.ราช ๒๔๗๘ โดยยกเว้นข้อห้ามตามมาตรา ๕๑ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕

มาตรา ๕๒ ให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
เพิ่มขึ้นตามความในมาตรา ๕๑ ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด
เก้าสิบวันนับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๕๓ ให้เริ่มนับอายุสภาผู้แทนตั้งแต่วันใช้
รัฐธรรมนูญนี้ และให้ถือว่าสภาผู้แทนมีจำนวนสมาชิกเต็ม
ตามที่ได้เลือกตั้งเพิ่มขึ้นในวันครบสิบห้าวันนับแต่วันเลือกตั้ง

มาตรา ๕๔ ก่อนที่สภาผู้แทนจะมีจำนวนสมาชิกเต็มตาม
ที่ได้เลือกตั้งเพิ่มขึ้น รัฐสภาประกอบด้วยพุทธสภาตามความ
ในมาตรา ๕๐ และสภาผู้แทนซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับ
เลือกตั้งตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร
พุทธศักราช ๒๔๗๔ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๗๔

มาตรา ๕๕ ให้คณะรัฐมนตรีซึ่งบริหารราชการแผ่นดิน
อยู่ก่อน วันใช้รัฐธรรมนูญอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการไป
จนกว่าจะได้ตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นใหม่

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

มาตรา ๘๖ ถ้ามีความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความ
ปลอดภัยสาธารณะหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะในระหว่าง
เวลาที่คณะรัฐมนตรีต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการตาม
ความในมาตรา ๘๕ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนด
ให้ใช้บังคับตั้งเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

ให้นำความในวรรคสองและวรรคสามแห่งมาตรา ๗๒
มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าวในวรรคก่อนโดยอนุโลม

รับสนองพระบรมราชโองการ

ปรีดี พนมยงค์

นายกรัฐมนตรี

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ประกาศ
 วิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
 ตามบทระเพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 พุทธศักราช ๒๔๘๘

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๘ องค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภากำหนดวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศฉบับนี้ให้เรียกว่า "ประกาศวิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามบทระเพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๘"

ข้อ ๒ ให้ใช้ประกาศนี้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘ เป็นต้นไป

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นสมัครรับเลือกตั้งด้วยตนเองต่อเลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเวลา

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

ราชการ ภายในวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๔๘๕

ข้อ ๔ ให้ทำการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ณ พระที่นั่ง
อนันตสมาคม ซึ่งใ้เป็นสำนักงานเลขาธิการองค์การเลือก
ตั้งตามที่ได้จัดไว้ ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ตั้งแต่
เวลา ๘.๐๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๐๐ นาฬิกา

ข้อ ๕ ถ้ามีผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง ๘๐ คน หรือน้อย
กว่านั้น ให้ถือว่าผู้สมัครนั้นองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ได้เลือกตั้งแล้วโดยไม่ต้องลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๖ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
จัดให้มีความสะดวกและรักษาความสงบเรียบร้อยในการ
เลือกตั้งตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๗ ให้ประธานองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
รักษาการให้เป็นไปตามประกาศนี้ และให้มีอำนาจ
ระเบียนควบคุมการลงคะแนนและกิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติ
การให้เป็นไปตามบทแห่งประกาศนี้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๕

หมวด ๒

การสมัครรับเลือกตั้ง

ข้อ ๘ ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องนำเงินสำหรับเจ้าหน้าที่
ใช้จ่าย ในการเลือกตั้งเป็น จำนวนหนึ่งร้อยบาท และรูปถ่าย
ของคนขนาด ๖ นิ้ว ๑ รูป พร้อมทั้งหลักฐานแสดงคุณสมบัติ
และวิทยฐานะตามกฎหมายไปมอบให้กับเลขาธิการองค์การ
เลือกตั้งสมาชิกพรรคฯ ในขณะที่ยื่นใบสมัครตามความใน
ข้อ ๙ ด้วย

ข้อ ๙ เมื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งยื่นสมัครถูกต้องแล้ว ให้
เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกพรรคฯ มีคำสั่งไว้เป็นหลักฐาน
ในวันนั้นแล้วออกใบรับให้แก่ผู้ยื่นใบสมัคร

ใบสมัครให้ใช้แบบที่เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิก
พรรคฯ ปรากฏขึ้นไว้

ข้อ ๑๐ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกพรรคฯ
สอบสวนว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะสมัครรับเลือกตั้งตาม
ประกาศฉบับนี้ได้หรือไม่ ถ้าสมัครได้ ก็ให้ประกาศรับไว้
ณ สำนักงานเลขาธิการองค์การเลือกตั้ง แต่ถ้าสมัครไม่ได้

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๒๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

ด้วยประการใด ๆ ก็ให้แจ้งให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทราบโดยเร็ว
และต้องก่อนวันเลือกตั้ง

ข้อ ๑๑ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
กำหนดเลขหมายประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเรียงตามลำดับ
ที่ได้รับสมัครไว้

ข้อ ๑๒ ถ้าเลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ไม่ยอมรับสมัคร ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะ
กรรมการซึ่งองค์การเลือกตั้งได้แต่งตั้งไว้มีจำนวนห้าคน เมื่อ
คณะกรรมการขององค์การเลือกตั้งได้รับคำร้องแล้วให้วินิจฉัยว่า
ให้รับสมัครหรือไม่ แล้วแจ้งคำสั่งไปยังเลขาธิการองค์การ
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาก่อนกำหนดวันเลือกตั้ง คำสั่งของ
คณะกรรมการนั้นให้ถือว่าเป็นที่สุด

หมวด ๓

กรรมการตรวจคะแนน

ข้อ ๑๓ ให้องค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาดังกรรมการ
ตรวจคะแนนขึ้นไว้ก่อน เมื่อได้ตั้งแล้วให้ประกาศรายชื่อไว้ ณ

ตอนที่ ๑๐ ระเบียบ ๒๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๕

สำนักงานเลขาธิการองค์การเลือกตั้ง ให้ถือว่ากรรมการตรวจ
คะแนนตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปมีอำนาจดำเนินการได้

ข้อ ๑๔ การวินิจฉัยในกิจการใด ๆ ของกรรมการตรวจ
คะแนนให้เป็นไปคงมเสียงข้างมาก

หมวด ๔

การลงคะแนนเลือกตั้ง

ข้อ ๑๕ หีบบัตรเลือกตั้งและบัตรเลือกตั้ง ^๔จะใช้
สำหรับการลงคะแนน ให้เป็นไปตามที่เลขาธิการองค์การ
เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้จัดไว้

ข้อ ๑๖ ขณะจะเปิดการลงคะแนนให้กรรมการตรวจ
คะแนนเปิดหีบบัตรเลือกตั้งแสดงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่
ณ ที่เลือกตั้งเห็นว่า เป็นหีบเปล่า แล้วให้ปิดหีบบัตรเลือกตั้ง
ไว้กฏดูแลไว้จนเสร็จการลงคะแนน

ข้อ ๑๗ ในระหว่างเวลาเปิดการลงคะแนน ห้ามมิให้
เปิดหีบบัตรเลือกตั้ง เว้นแต่มีความจำเป็น อันจะหลีกเลี่ยง
มิได้ จึงให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเปิดได้ โดยมิให้เอา
บัตรออกจากหีบแล้วให้เปิดไว้ตามเดิม ในกรณีเช่นนี้ให้คณะ

ตอนที่ ๒๕ เล่ม ๖๐ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

กรรมการกระทำต่อหน้าผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่ ณ ที่เลือกตั้งและ
ทำรายงานบันทึกแสดงเหตุในการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งนั้นไว้
ด้วย

ข้อ ๑๘ ในวันเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไปแสดงตน
ต่อกรรมการตรวจคะแนนและลงชื่อไว้ในบัญชีรายชื่อ เมื่อ
กรรมการตรวจคะแนนจ่ายบัตรเลือกตั้งให้แล้ว จึงให้ผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งดำเนินการลงคะแนน โดยวิธีการของผู้สมัครที่เห็น
สมควรได้รับเลือกตั้ง เป็น สมาชิก พุฒสภาในบัตรเลือกตั้ง
ตามที่กำหนดไว้

ข้อ ๑๙ การลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะใช้สิทธิ
เลือกตั้งโดยวิธีการตามข้อ ๑๘ ได้ไม่เกิน ๘๐ ราชข้อ

ข้อ ๒๐ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนหนึ่งจะลงคะแนนให้ผู้สมัคร
รับเลือกตั้งแต่ละคนได้เพียงคะแนนเดียว การกาชื่อผู้สมัคร
รับเลือกตั้งคนใดในบัตรเลือกตั้งฉบับนั้นหลายเครื่องหมาย
ไม่ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้คะแนนเพิ่มขึ้นแต่ประการใด

ข้อ ๒๑ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดได้รับบัตรเลือกตั้งเพื่อลง
คะแนนแล้ว ไม่ประสงค์จะลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ตอนที่ ๒๘ เริ่ม ๒๓ พฤศจิกายน ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘

คนใดเลข ให้ผู้มีบัตรนั้นถือกรรมการตรวจคะแนนและ
กรรมการตรวจคะแนนบันทึกไว้ในบัญชีรายชื่อ

หมวด ๕

การตรวจและรวมคะแนน

ข้อ ๒๒ ในวันเลือกตั้ง เมื่อถึงเวลา ๘.๐๐ นาฬิกา ให้
กรรมการตรวจคะแนนประกาศเปิดการลงคะแนน

ข้อ ๒๓ เมื่อถึงเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา ให้กรรมการตรวจ
คะแนนประกาศปิดการลงคะแนนแล้วให้เปิดหีบบัตรเลือกตั้ง
เพื่อดำเนินการนับคะแนนต่อไป

ข้อ ๒๔ ในการนับคะแนนให้คณะกรรมการตรวจ
คะแนนวินิจฉัยว่าบัตรเลือกตั้งใดเป็นบัตรเสียหรือไม่ แล้ว
หมายเหตุไว้และแยกแหวไว้เป็นส่วนหนึ่ง

ข้อ ๒๕ บัตรเลือกตั้งต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นบัตรเสีย คือ

- (๑) บัตรปลอม
- (๒) บัตรซึ่งผู้เลือกตั้งกาเครื่องหมายกว่าแปดสิบ

รายชื่อ

- (๓) บัตรซึ่งมิได้กาเครื่องหมายเลย

ตอนที่ ๓๐ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๕

บัตรชี้แจง หรือหมายนอกจากที่กำเนตไว้ หรือกาเครื่อง
หมายเลขเลอะเลือนไมชัดเจนไม่สามารถจะวินิจฉัยได้ ให้ถือ
ว่าเป็นคะแนนเสียคะเพราะรายชื่อนั้น

ข้อ ๒๖ แบบใส่คะแนนชี้ได้ใช้รวมคะแนนเสร็จสิ้น
แล้ว ให้กรรมการตรวจคะแนนลงลายมือชื่อกำกับไว้

ข้อ ๒๗ เมื่อปิดการลงคะแนนเลือกตั้งแล้ว ให้
กรรมการตรวจคะแนนนับคะแนนโดยเปิดเผย ห้ามมิให้เดิน
หรือประวิงวาทนับคะแนน ต้องทำต่อไปจนเสร็จในรวดเดียว

ข้อ ๒๘ การนับคะแนนเมื่อเสร็จแล้ว ให้กรรมการ
ตรวจคะแนนรายงานผลของการนับคะแนน พร้อมทั้งมอบ
หีบซึ่งบรรจุบัตรออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งปิดหีบใส่กุญแจต่อ
ประธานองค์การ เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยเร็ว

ข้อ ๒๙ ให้เลขาธิการองค์การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
ประกาศผลของการเลือกตั้ง แล้วรายงานผลต่อประธาน
องค์การเลือกตั้งเพื่อรายงานต่อไปยังวุฒิสภาและรัฐบาล

การประกาศผลการเลือกตั้งนี้ ต้องประกาศไว้ ณ
สำนักงานเลขาธิการองค์การเลือกตั้งโดยเร็ว

วันที่ ๓๐ เดือน ๖๓ รัชการจนาเบชมา ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๑๕

ข้อ ๓๐ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนมากที่สุดของมา
จนถึงอันดับที่แปดสิบ ให้ถือว่าได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
วุฒิสภา ในกรณีที่คะแนนเท่ากัน ให้เรียงอันดับชื่อ
ตามหมายเลขประจำตัวบัตรเลือกตั้ง และในกรณีที่
คะแนนสุดท้ายเท่ากันให้ผู้สมัครที่เลือก ตั้งซึ่งได้คะแนน
ที่กั้นนั้นข้างกลางว่า ผู้ได้เลือก ตั้งหรือไม่ ค่ะหน้า
การเข้าชื่อที่ วรรค ๑ แห่ง มาตรา ๑๑๖ วุฒิสภา

วิธีของศาลาการเมืองนครบาล กิ่งขอนแก่น ผู้ได้รับคะแนน
ทำกั้นนั้น โดยให้มีรายชื่อข้างนี้ว่าว่า "ได้รับเลือกตั้ง"
ทำจำนวนที่ ตั้ง จำนวน กิ่งกลางนี้ใช้ศาลาซึ่งมีข้อความว่า
"ไม่ได้รับเลือก ตั้ง" ผู้ได้รับได้ศาลาซึ่งมีข้อความว่า
"ได้รับเลือกตั้ง" ผู้นั้นเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
วุฒิสภา

หมวด ๖
การคัดค้าน การเลือกตั้ง

ข้อ ๓๑ ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใด เห็นว่าผู้ได้รับเลือก
ตั้งผู้ใดมิได้รับการเลือกตั้งโดยชอบแล้ว มีสิทธิยื่นคำร้อง

ตอนที่ ๖ เล่ม ๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘

คัดค้านต่อคณะกรรมการตามความในข้อ ๑๒ ภายในกำหนด ๑๕ วันนับแต่วันเลือกตั้ง

ข้อ ๑๒ เมื่อคณะกรรมการได้รับคำคัดค้านแล้ว ให้ดำเนินการพิจารณาสอบสวนวินิจฉัยว่า ได้รับเลือกตั้งซึ่งถูกต้องหรือไม่ ได้รับเลือกตั้งเช่นใดชอบแก่หรือไม่ หากการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยชอบก็ให้รับเลือกตั้งซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ณ ขณะนั้น

เมื่อได้มีคำสั่งพิทักษ์คำสั่งว่าในพรรคต้นแล้ว ให้ได้รับเลือกตั้งที่ได้คะแนนรองจากอันดับที่ ๒ เปลี่ยนได้เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งแทนตามลำดับ ในกรณีที่คะแนนเท่ากันให้นับข้อบังคับข้อ ๑๐ มาวินิจฉัยข้ออนุโลม

ในระหว่างที่คณะกรรมการมิได้มีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าผู้ใดรับเลือกตั้ง ซึ่งถูกคัดค้านนี้เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งโดยชอบ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

แนบ พลตรี โยธิน

ประธานองคมนตรีและเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร